СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 221. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 9. листопада 1946 No. 221. New York and Jersey City, Saturday, November 9, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ПРИЙНЯВ МОЛОТОВА

Советський міністер закордонних справ Молотов, що обходив в советській амбасаді річницю жовтневої революції, був прийнятий дня 7-го листопада на авдієнції в президента Трумана. Кореспондетнам Молотов тільки заявив, що він мав „добру розмову" з президентом.

СТАНОВИЩЕ АМЕРИКИ В СПРАВІ ОСТРОВІВ НА ПАЦИФІКУ

На засіданні мандатного комітету Загального Зібрання Обеднаних Держав дня 7-го листопада американський представник Джан Фостер Долес заявив, що коли б Обеднані Держави не погодилися на мандатну пропозицію, зроблену Злученими Державами, то Америка буде продовжувати „де факто" свою контролю над цими посілостями. Американський представник в дальшому заявив, що Злучені Держави зрезигнують з права вета як країна „безпосередньо заінтересована" в справі мандатних договорів, але під умовою, що з нього зрезигнують теж інші країни.

Меморіял Комітету Українців Канади в Обеднаних Державах

ДОМАГАЄТЬСЯ МІЖНАРОДНЬОЇ ОПІКИ НАД 300,000 УКРАЇНСЬКИМИ СКИТАЛЬЦЯМИ.

Ню Йорк Таймс з 8-го листопада в окремій інформації з Лейк Саксес, Н. Й., де є тимчасовий осідок Обеднаних Держав, повідомляє: „Генеральному Секретаріятові та членам Канадської і Американської делегацій передано сьогодні меморіял, в якому домагається поставити під охорону міжнародньої організації при Обеднаних Державах 300,000 скитальців української національности. Його вніс в імені Комітету Українців Канади о. д-р В. Кушнір, голова Комітету. Отець Кушнір заявив, що меморіял висловлює спротив Комітету проти насильної репатріяції українців — і також литовців, естонців, лотишів і поляків — до країн їх уродження, що тепер находяться під советською контролею. Меморіял, казав він, поручає переселення цих українців з Европи та пропонує їхнє поселення в Канаді, Злучених Державах і Аргентині. Інші громадяни українського походження в цих країнах, о. Кушнір додав, з призязних, або родинних звязків готові допомогти цим скитальцям".

ПЕРЕДАНО БАЖАННЯ УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬЦІВ.

Злучений У. А. Д. Комітет повідомляє, що дістав від українських скитальців в Німеччині та Австрії сотки листів та прохань для передачі ґенеральному секретареві О. Д. Тригва Лі та п-ні Елінор Рузвелт. В тих листах скитальці представляють своє важке положення та просять помочі й захисту. Під листами є тисячі власноручних підписів. Всі листи зібрано в дві книжки, оправлені в гарні шкіряні оправи, додано до них супровідне письмо Зл. У. А. Д. Комітету та доручено їх дня 1. листопада призначеним особам. Доручили їх: касієр Комітету Е. Рогач та ред. Б. Катамай. Їх запевнили, що бажання українських скитальців будуть уважно розглянені.

ЩЕ НЕ ЧАС, КАЖЕ ТРУМАН.

Нюйорський „Мірор" з 5. листопада пише п. з. „Труман і Литва" про американських литовців, що були в президента Трумана з протестом проти загарбання Литви Росією. Президент Труман мав заявити, пише часопис, що Злучені Держави готові піднести справу балтійських держав, але це не є тепер на часі. Спершу, казав президент, треба збудувати основи під „мирну полагоду" таких справ. Часопис ще додає, що президент не сказав, чи евентуально уряд готов буде піднести справу Литви і балтійських держав, звертаючись просто до Росії, чи до Обеднаних Держав. При цій нагоді один з литовців пригадав президентові, що в 1940 році, як Росія заграбала Литву, підсекретар стейту, Сомнер Велес, оголосив заяву, в якій назвав цей акт Росії „грабіжжю".

ВИНАЙДЕНО СИНТЕТИЧНУ ПЕНИСИЛІНУ.

У висліді пять-річних дослідів американських і британських вчених в Медичному Каледжі Корнел Юніверситі випродуковано синтетичну пенисиліну. Цей винахід вважається одним з найбільших досягнень науки в останніх роках і він відкриває величезні нові можливості як для науки так і для практики, головно в біохемії.

ЖІНОЦТВО ДО ПАНІ РУЗВЕЛТ.

Союз Українок Америки та Комітет Українок Канади вислали до пані Елінор Рузвелт письмо з подякою за її заціквалення долею скитальців та обороні прав людини в Економічній та Соціяльній Раді Обеднаних Держав. Зазначено, що американці українського роду особливо зажурені судьбою 300,000 українських скитальців, що впали жертвами націстського та советського терору. Згадані організації вислали теж прохання у справі українських скитальців до Всекраєвої Ради Жінок Канади і Америки.

РІЗДВО В УКРАЇНІ.

Під наголовком "Christmas in Ukraine" появилась довша статтяпро Різдво в Україні в жіночому журналі "The Pennsylvania Clubwoman" за листопад 1946. Ціле число присвячене святові Різдва і прикрашене відбитками образків славних малярів, що звязані з дитятком-Христом. Статтю про Різдво в Україні написала Меланія Мілянович, що дописує до „Юкрейніен Вікли" і редагує „Джуніор Ліґ Секшен" в жіночій газеті „Наше Життя". У статті описується українські звичаї під Святий Вечір та те, як відбувається Свята Вечеря. Це має бути в Україні, але наділі оповідання представляє картину з життя в таборах скитальців в Німеччині, де „американці дозволяють співати українською мовою коляди", заховувати старі українські традиції й т. п.

ХТО І ЯК ГОСТИЛИ ЛЯ ҐВАРДІЮ В КИЄВІ.

Московські „Ізвестія" з 1-го вересня в кореспонденції агенції ТАСС з Києва подають про побут генерального директора УНРРА Ля Ґвардії в столиці советської України. Сталінів намісник в Україні, Микита Хрущов дав в честь Ля Ґвардії обід, на якому крім генерального директора УНРРА були приявні: советський член ради УНРРА Л. М. Феонов, старший заступник генерального директора УНРРА І. А. Ілюшенко, американський заступник члена ради УНРРА полковник Т. Вуд, англійський заступник члена ради УНРРА майор К. Янге та голова місії УНРРА в Україні П. Ввайт. Зі советського боку були на обіді: заступники предсідника Ради Міністрів УРСР Л. Р. Корнієць, В. Ф. Старченко, П. В. Рудницький, І. С. Сенин, Н. П. Бажан, а дальше: „міністер" здоровля І. Ф. Кононенко, „міністер" рільництва Г. П. Бутенко, „міністер" соціяльного обезпечення В. А. Муратов, командуючий військами київської военної округи генерал-полковник Гречко, керівник політичного відділу „міністерства" закордонних справ УРСР П. П. Удовиченко, та А. В. Палладін, Ф. К. Чеботарев, В. В. Хомяк.

ХУЛІГАНСТВО В СПОРТІ У СОВЄТАХ.

„Комсомолская Правда" друкує спортові звідомлення з різних міст, з яких виходить, що у змагунів у грі пилкою (футбол) не видно спортового джентелменства. Приходить часто до кулачної бійки, коли змагаються дві дружини. В Кондрово, пише часопис, дійшло у таких змаганнях просто до хуліганства. Там дружина загрозила судді (рефері), що якщо вона програє, то він не вийде з спортової площі живим. По другій такій погрозі зачалася на площі кулачна бійка і на тім скінчились змагання. Таких прикладів наводить часопис більше.

БУДУТЬ ВІДБУДОВУВАТИ КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

„Ізвестія" з 25-го вересня у власній кореспонденції з Києва повідомляють, що там затверджено проект відбудови будинку Київського університету, що його знищили німці при відступі. Автор проекту, віцепрезидент Академії архітектури УРСР П. Ф. Алешин заявив, що з огляду на архітектурну вартість університету, що його збудовано в рр. 1834-1842 за планом відомого архітекта В. І. Беретти, буде цілком відновлений в старому стилю на зовні і в нутрі. На цей рік планується відбудувати тільки фасадну частину будинку.

ПОЛЯКИ — НЕПОПУЛЯРНІ В АНГЛІЇ.

Так пише З. Новаковскі в дописі з Лондону, поміщеним в нюйорській газеті „Нови Сьвят" з 6. листопада. Пише, що нині чують поляки в Англії такі слова: „нема місця в цьому краю для тих людей". Каже, що від цього що говориться тепер в Англії про поляків, в голові крутиться, „тратиться віру не в Бога, але в людей". Згадує, що навіть такий часопис як „Обсервер" пише: „Справедливо чи несправедливо, але так є, що поляки мають погану репутацію". Поляків, зокрема польських робітників, пишеться далі, „трактується як якийсь предмет, як череду невільників", а польський вояк в Англії знає, що „може сподіватись тільки злого".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

„Американська перемога"

Кажуть, що в демократії кожний громадянин чи громадянка, без огляду на це, яке вони не займали б у суспільстві становище, де працювали, скільки заробляли, є в однім дні великими „босами". Тим днем є день, коли вони голосують, щоби таким способом вибрати своїх співгромадян на визначні уряди. Одним з таких днів був минулий день 5. листопада.

Що голос „боса" в американській демократії не фіктивний, а дійсний і заважуючий, пізнати найкраще по тих виборах, що щойно відбулись. Пройшли вони назагал дуже спокійно, а кандидати, за дуже малими винятками, поводились культурно й з повагою. Вибори не були ніяким диктатом згори, ніяким насиллям збоку якихось чекістів чи енкаведистів. Не заважила теж рішально ніяка „машина" — банкирська, чи яка інша. Це так у загальному.

Демократична Партія потерпіла найбільше через експерименти „Ню Діл" та тих „лібералів", що то мали давно такий сильний голос у Вашингтоні, а були наділі трубою комуністів, оборонцями совєтської диктатури та російського імперіялізму. Пертрактації з комунізуючими лівими настроїли проти Демократичної Партії багато їх власних прихильників. Зокрема пошкодили її звязки з комунізуючою Американською Партією Праці. До цього треба додати ще й це, що демократичній Адміністрації закидають потурання комуністичним впливам в робітничих юніях, а це теж відбилось при виборах. При цьому треба мати на увазі, що Демократична Партія прийшла до влади в дуже критичних економічних часах фінансової кризи і безробіття. За її влади прийшло ще і до небувалого світового конфлікту і довгої війни. В таких часах і обставинах могло назбиратись за 14 років і в найліпшім проводі багато такого, з чого можна бути невдоволеним. Так воно й сталось. Та теперішня невдача при виборах може стати рівночасно й доброю наукою для Демократичної Партії. Заки прийде до нових президіяльних виборів вона ще матиме нагоду у многих справах вийти на чисту воду і так здобути собі нове довіря більшости краю. Очевидно, що Републиканська Партія це добре знає і теж буде старатись бути активною і прогресивною зі свого боку. Ці змагання можуть принести краєві тільки користь, бо кожна з партій захоче показати, що в неї добро загалу на першому місці За два роки „бос" знову прийде до слова і тоді вирішить, хто з них заслуговує на провід, з якої партії має вийти новий президент держави.

Наразі є одначе так, як ми писали перед виборами: Кандидати, що провалились, перші поспішились вислати телеграми своїм противникам-переможцям з „найщирішими побажаннями". Знов виборці сповнили свій обовязок і — безогляду на це, хто на кого голосував — певні, що великих змін і потрясень не буде. Зміна, можливо, буде принаймні з цього боку, що на домашньому грунті приховстається дещо комуністів, а тим самим люди будуть почуватись свобіднішими і певнішими за будуччину країни.

Правда, бувший секретар торгівлі, Генрі Волес, заповів на передвиборчім вічу в Бруклині, що „комунізм цілком певно заіснує в Америці, якщо републиканці прийдуть до влади", але таких річей ніхто не бере серіозно, як і взагалі цього, що Волес тепер говорить. Він, що ніби цього боїться і таке заповідає, є якимсь чудом на першому місці в комуністичних газетах. Всюди комуністи за ним жалують, всюди його ставлять як „прогресиста" і те саме робить Кремль. Саме це, що Демократична Партія надто давала себе водити Волесам і їм подібним, є найголовнішою причиною її провалу. Тому, якщо вона хоче здобути наново провід, то мусить у першу чергу перевести основну ревізію і визволитись цілковито зпід впливів Волесів і комунізуючої Американської Партії Праці. Виборці сказали це Демократичній Партії, що є 14 років при владі, ясно й недвозначно, що американському народові надоїло постійне потурання комуністам, що є ворогами американського способу життя і думання та виявляють отверто свою лояльність Москві, а не Вашингтонові. Останні вибори, пише Ню Йорк Геральд Трібюн, це „американська перемога" і так воно є. Це перемога американської системи і американських ідеалів, це протест проти господарських експеріментів і світоглядів, що їх джерелом — кремлівська диктатура.

АТОМОВА БОМБА НЕ Є ЗАГРОЗОЮ УКРАЇНІ.

Таке написала відома журналістка, Дороті Томпсон, у своїй синдикованій статті п. н. „Атомова війна нервів". В цій статті вона написала таке: „Атомова бомба не загрожує Росії, а тільки є загрозою для російської експанзії. Ні не є вона загрозою Україні, або Великій Росії, це загроза російському монополеві на Чорному морі, російському монополеві на Дунаю, російській контролі цілої території Трієсту, а тим самим великого простору, що відчиняє широко західну Европу Словянському Сходові. Це загроза російському монополеві в Середущім Сході, Китаю та Індії". Атамова бомба, пише Дороті Томсон, це одинока ефективна зброя, що залишилась Злученим Державам, на випадок боротьби з російською експанзією. І ту зброю, каже вона далі, намагаються тепер Совєти вирвати їй з рук.

„БАНДЕРІВЦІ" В СОВЄТСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.

Московська „Літературная Ґазета" з 14-го вересня друкує довшу критику М. Постоловського на творчість українського прозаїка А. Кундзича. Московська газета повторює обвинувачення, видвигнене проти Кундзича Спілкою Радянських Письменників України, що він в своїх творах „Українська Хата" та „Як Тарас їхав по Україні" ідеалізує український патріярхальний побут та „взиває український народ до національного відокремлення". В дальшому Постоловський критикує інші твори Кундзича, головно його „Дорогу на Кремянець" та „Ой ти Галю". В цій останній автор — здогадується критик — хотів „розвенчать українскіх націоналістов бендеровцев", але „замилування до патріярхальщини і специфічної окремішности перешкодило йому здійснити цей задум". Рецензент твердить, що „автор не найшов відповідних слів для того, щоби розкрити банду українських націоналістів". Кундзич, твердить критик, описує бандерівців „красочно", і в таких спокійних і тихих тонах, що мимоволі набирається враження, будьто він сам „любується гнусними отщепенцями українского народа". Один із провідників повстанців, Кіхоть, вийшов в повісті — по думці критика — людиною „волевою, впертою, красивою, з чудовим голосом". Автор надає — по волі, чи ні — бандерівцям „рамантіческой ореол", але „зато він крайно скупо і убого змальовує советських партизанів". Значить, повість добра.

А ЩО В СЕРЦІ?

Пише Тит Шрайдер у „Винипеґ Трибюн": „Українці це веселий нарід; вони любителі співу і музики; на їхніх лицях усе є усмішка".

Може це правда, коли судити вдачу українців по зовнішнім вигляді. Одначе вже сама українська пісня вказує, що в українця сум у серці.

